

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος | Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἀρροῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησικαί. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 2 Μαΐου 1882

ΑΘΗΝΑΙΣ

[Ἱστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου.
Μετάφρασις Σπυρ. Π. Λάμπρου].

Συνέχεια τῆς σελ. 259.

Ε'

Ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντινίου ἐκάθητο τότε Θεοδοσίος ὁ Β', ὁ νεαρὸς υἱὸς τοῦ Ἀρκαδίου καὶ ἔγγονος Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐκείνου, ὅστις θνήσκων τῷ 395 διένειμε τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος ὡς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ἡμῖς εἰς τοὺς δύο υἱούς αὐτοῦ.

Θεοδοσίος ὁ νεώτερος ἐγεννήθη τῇ 10 Ἀπριλίου 401 ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ διασήμου πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ Εὐδοξία ἀπέθανεν ὅτε μόλις εἶχεν ὑπερβῆ ὁ Θεοδοσίος τὸ τρίτον τῆς ἡλικίας ἔτος. Ὑπῆρξε δὲ θυγάτηρ τοῦ Βαύτου, γενναίου Φράγκου στρατηγοῦ φλάσαντος εἰς μέγα ἀξίωμα ἐν τῇ αυτοκρατορικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ γενομένου ὑπάτου τῷ 385.

Ἡ Εὐδοξία ἠξιώθη τοῦ διαδήματος Ῥωμαντικώτατα. Ὁ πανίσχυρος ὑπουργὸς Ρουφίνος ἀνέμενε μετὰ πεποιθήσεως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ πόθων, ἤτοι τὴν στέψιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ θυγατρὸς μετὰ τοῦ νεαροῦ αυτοκράτορος Ἀρκαδίου. Ἀλλ' ὁ πανουργὸς αὐτοῦ ἀντίπαλος Εὐτρόπιος εἶχεν ἐπὶ τοσοῦτον ἐξάψει τὴν φαντασίαν τοῦ ἡγεμόνος παριστάνων τὰ ἔκτακτα θέληματα τῆς Εὐδοξίας καὶ δεικνύων τὴν εἰκόνα αὐτῆς, ὥστε συνήνεσεν εἰς τὸ παραδοξότατον τῶν τολμημάτων. Πανηγυρικῆ ποιπῆ αὐλικῶν ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων φέρουσα τὰ πολύτιμα νυμφικὰ δῶρα καὶ διήρχετο τὰς ὁδοὺς τῆς μητροπόλεως ἵνα παραλάβῃ τὴν νύμφην, ὡς ἀνεμύνητο, ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ρουφίνου. Ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀνευθυνώσεως αὐτῆς, ἐτράπησαν πρὸς ἄλλην τινὰ οἰκίαν ἐν ἣ ἀνετρίφετο ἡ θυγάτηρ τοῦ Βαύτου παρὰ τοῖς φίλοις αὐτοῖς καὶ ἡ Φραγκίς αὕτη κόρη ὠδηγήθη ἐκπληττομένου τοῦ λαοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα συνεζεύχθη τῇ 27 Ἀπριλίου τοῦ 395 μετὰ τοῦ νεαροῦ Ἀρκαδίου.¹

Συνέπεια τοῦ γεγονότος τούτου ὑπῆρξεν ἡ πτώσις τοῦ Ρουφίνου καὶ ἡ ἀπερίοριστος ἐξουσία τῆς ὤραιας καὶ φιλοδόξου Εὐδοξίας. Αὕτη εἶνε τὸ πρῶτον παράδειγμα τῆς παρὰ Βυζαντινοῖς γυναι-

κοκρατίας, τῆς στηριζομένης ἐπὶ τῶν σκευωριῶν καὶ τῶν ἀκορέστων ἐπιθυμιῶν τῶν αὐλοκολάκων, τῶν εὐνοῦχων καὶ τῶν ἱερέων. Ἦτο γυνὴ φίλαρχος καὶ βιαία.¹ Τὸν ἐπίσκοπον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ὤθησεν εἰς τὴν ἐξορίαν καὶ εἰς τὸν θάνατον, τρωθείσης τῆς ματαιοφροσύνης αὐτῆς. Ἰδρυθέντος δὴλα δὴ ἀργυροῦ αὐτῆς ἀγάλματος πρὸ τοῦ βουλευτηρίου παρὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, πανηγυρίζων ὁ λαὸς ἐξεχύθη εἰς ἐθνικὰ ὄργια οὕτως ἀκόλαστα, ὥστε ὁ Χρυσόστομος χολωθείς ἐμέμφθη τῆς βασιλίτσῃς δημοσίᾳ ἐν τινι ὀμιλίᾳ, καὶ δὴ ἐτόλμησε νὰποκαλέσῃ αὐτὴν νέαν Ἡρωδιάδα. Ἀλλὰ τοῦτο ἐπήνεγκε τὴν πτώσιν αὐτοῦ. Καθημερινῶς ὁ πατριάρχης ἐξωρίσθη εἰς Κιλικίαν, μεταμειβὼν δ' ἐν τῇ ὑπερορίᾳ τόπον ἀπὸ τόπου ἀπέθανεν ἐν ταλαιπωρίᾳ τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 407.²

Ὀλίγους δὲ μῆνας μετὰ τὴν καθάρσιν αὐτοῦ ἀπέθανεν ἡ αυτοκράτειρα Εὐδοξία τῇ 6 Ὀκτωβρίου τοῦ 404. Εἰς τὸν ὄλως ἀνάξιον σύζυγον αὐτῆς Ἀρκαδίον ἔτεκεν ἕνα υἱὸν καὶ τέσσαρας θυγατέρας, Φλακκίλλαν, Πουλχερίαν, Ἀρκαδίαν καὶ Μαρίαν.³

Θεοδοσίος ὁ Β' διεδέχθη τὸν πατέρα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῇ 1 Μαΐου τοῦ 408, ἀπ' οὗ πρὸ ἐξ ἑτῶν εἶναι ἐν σπαργάνοις εὐρισκόμενος εἶχεν ἀνκηρυχθῆ αὐγουστος καὶ στεφῆθ ἐν τῷ Ἐβδόμῳ. Ἐν χρόνοις πολυταρχοῦς ἐμελλεν αὐτὸς, παιδίον ἀπωρφανισμένον, νὰ διοικήσῃ τὸ ἡμῖς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἐμενε δ' ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας. Καὶ εἶχε μὲν ἀποφασίσει ὁ ἀδύνατος, ἀβέλτερος θεὸς του, ὁ ἐκ Ῥώμης αὐτοκράτωρ Ὀνώριος, νὰ ἔλθῃ αὐτὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐγκαταστήσῃ πιστοὺς ἄνδρας αὐτόθι ὡς κηδεμόνας τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἀλλ' αἱ ἐν τῇ Δύσει παραχαὶ κατέστησαν ἀδύνατον τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου του.⁴

1. Παρὰ τοῦ Κεδρηνου (I, 585) ἀποκαλεῖται περιφρονητικῶς «βάρβαρος γυνὴ καὶ θρασυκέρδιος».
3. Neander Johannes Chrysostomus τόμ. Α' σ. 219.

2. Ἡ Φλακκίλλα ἐγεννήθη τῇ 18 Μαΐου 397 ἡ Ἀιλία Πουλχερία τῇ 19 Ἰανουαρίου 399 ἡ Ἀρκαδία τῇ 3 Ἀπριλίου 400 ὁ Θεοδοσίος τῇ 10 Ἀπριλίου 401 καὶ ἡ Μαρία τῇ 10 Φεβρουαρίου 403. Id. Clinton u Fasti Romani τόμ. Β' καὶ Ducange, Familiae aug. Byzantinae.

4. Σωζομενός IX, 4.

Οἱ Βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι ἐδήλωσαν καὶ ἐξήγησαν τὴν ἀπελλιστικὴν θέσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὴν θαυμαστὴν διάσωσιν τοῦ παιδὸς Θεοδοσίου ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρόνου διὰ τινος γεγονότος ὅπερ εἶνε ὄλως αἰνιγματώδης. Λέγουσι δὲ ἅλα δὴ ὅτι ὁ Ἀρκαδίος εἶχεν ἀναθέσει διὰ διαθήκης τὴν κηδεμονίαν τοῦ υἱοῦ του εἰς τὸν εὐγενέστατον ἀπάντων τῶν ἐχθρῶν τῶν Ῥωμαίων, τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Ἰσδεγέρδην. Οὗτος, φίλος τῶν Χριστιανῶν κεκρυγμένος, ἔστειλε κατὰ ταῦτα ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ αὐλῆς συνετόν τινα ἄνδρα, ὀνόματι Ἀντίοχον, ὡς κηδεμόνα τῶν ὄρφανῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐπὶ τέσσαρα ὄλα ἔτη ἐξέπληρωσε τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ μετὰ μεγάλης συνέσεως, μεθ' ἧς ἐπέστρεψεν εἰς Κτησιφῶντα¹.

Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ φανερωτέραν τὴν βαθεῖαν παρακμὴν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασι τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους μᾶλλον ἢ τὸ γεγονός τοῦτο, ἂν ἀληθῶς ὑπῆρξεν ἱστορικόν. Οἱ Βυζαντινοὶ διηγήθησαν αὐτὸ ὡς τοιοῦτον ἄνευ τινος ἄλλης παρατηρήσεως καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτό. Ἀφ' οὗ ἐν τῇ Δύσει Γερμανοὶ τυχοδιώκται, Σουηθοὶ καὶ Βανδῆλοι κατῴρθουν νὰ γίνωνται κύριοι τῆς Ῥωμαϊκῆς διοικήσεως, ἠδύνατο νὰ εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἐξουσίαν Πέρσου αὐλικῆς, προὔποθιθέντες ὅτι ἦτο οὗτος ὀπαδὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ· τοῦτο δὲ ὡς καὶ ὅτι ὁ ἀνὴρ δὲν ἦτο Πέρσης τὸ γένος ἀποδεικνύει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἀντίοχος. Ἄλλ' εἶνε ὅμως δυνατόν νὰ ἐκλάβωμεν ὅτι ἀντὶ τοῦ Πέρσου κηδεμόνος πρόκειται περὶ τοῦ ἰσχυροῦ μαγίστρου τοῦ αυτοκράτορος Ἀρκαδίου, ὅστις ἀνέθρεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὡς παιδαγωγὸς καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐκυρίαρχε ἐν τοῖς ἀνακτόροις².

Εἰς τίνας δ' ἄλλους ὁ Ἀρκαδίος εἶχεν ἀναθέσει τὴν μέριμναν περὶ τῶν ἀνθρῶν τέκνων του εἶνε ἄγνωστον ἡμῖν³. Δὲν ὑπῆρχον ὀνομαστοὶ συγγενεῖς τοῦ αυτοκρατορικοῦ οἴκου ἐν Κωνσταντινῶν πόλει οὐς θὰ ἠδύνατο νὰ περιβάλῃ διὰ ταύτης τῆς φροντίδος. Τὰ ὄρφανὰ τέκνα ἀνετράφησαν ἐν μέσῳ ξένων ἀνθρῶπων, αὐλικῶν καὶ ὑπαλλήλων, κυριῶν τῆς αὐλῆς καὶ εὐνοῦχων, αἱ δ' ἀσκητικαὶ αὐτῶν συνήθειαι ἐμαρτύρουν, ὅτι εἶχον διαγάγει ἀνήθρον τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν πιεζόμενοι

ὑπὸ τῶν αὐλικῶν διατυπώσεων καὶ ὑπέικοντες ἔτι εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν κληρικῶν.

Πρὸ παντός ἄλλου ἐπὶ τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν θὰ ἐπέβλεψεν ὁ πατριάρχης τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Κατεῖχε δὲ τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἔτους 406 ὁ Ἀττικὸς ἀνὴρ λόγιος καὶ εὐσεβὴς διακωτερεύων περὶ τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ θαυμαζόμενος ὡς τις τῶν μεγίστων ῥητόρων τῆς ἐποχῆς του⁴. Ἄλλως δὲ οἱ Χριστιανοὶ ἱερεῖς δι-σχυρίζοντο ὅτι αὐτὸς ὁ θεὸς ἐφρόντισε περὶ σοφῆς καὶ εὐσεβοῦς ἐκπαιδεύσεως τοῦ νεαροῦ Θεοδοσίου, καὶ οὕτω προὔρῳλαξε τὸ κράτος ἀπὸ στάσεων καὶ ἀρπαγῶν.²

Εἶνε ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσα ἡ παρακολούθησις τοῦ βίου τῶν ἡγεμονοπαίδων τούτων ἐν τῷ ἀπεράντῳ ἀνακτόρῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ ἐπὶ ἔτη ὄλα παῖς περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν νεαρῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν παρεῖχε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ κύρος εἰς τὰ πολιτικὰ ἔργα καὶ τοὺς νόμους τοῦ μεγάλου βασιλείου καὶ ἐδέχετο τὴν θεραπείαν τῶν λαῶν αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὗτοι ἐτίμων ἐν αὐτῷ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας. Οὐδεμία ἐπαρχία ἐπανεστάτησεν, ἢ δὲ περίτεχνος μηχανὴ τῆς βυζαντιακῆς διοικήσεως ἐλειτούργει κανονικῶς.

Εὐτυχῶς τὰ τοῦ κράτους διώκει ὡς ἀνώτατος ὑπουργὸς ὁ Ἀνθέμιος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 405 ἦτο ἐπαρχος τοῦ πραιτωρίου καὶ ἦτο οὕτω διακεκριμένος ὡς πολιτευόμενος ὥστε τις τῶν συγγρόνων ὀνόμασεν αὐτὸν *φρονημώτατος τῶν τότε ἀνθρώπων*.³

Ἐν ᾧ ἡ Ἰταλία διεσχίζετο ὑπὸ λαῶν βαρβαρικῶν, ἢ δὲ Ῥώμῃ τῷ 410 κατέστη λεία τῶν Βεσθγόθων, ἐν ᾧ αἱ ἐπαρχίαι τῆς δύσεως μέχρι τῶν στύλων τοῦ Ἡρακλέους εἶχον πέσει εἰς τὰς χεῖρας Γερμανῶν κατακτητῶν, ὁ εὐγενὴς Ἀνθέμιος κατῴρθωσε νὰ ἐκδιώξῃ τὰ στίφη τῶν Οὐννων ἐκείθεν τοῦ Δανουβίου καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν εἰρήνην ἐν τῷ βυζαντιακῷ κράτει. Ἐξησφάλισε δὲ τὴν παρὰ τὸν Βόσπορον πρωτεύουσαν ἀπὸ ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν, περιβαλὼν αὐτὴν τῷ 413 δι' ὄχυροῦ χερσαίου τείχους ἔχοντος μῆκος δεκατεσσάρων μιλίων ὅπερ ἐκαλεῖτο τείχος τοῦ Θεοδοσίου ἢ νέον τείχος.⁴

Ὁ Ἀνθέμιος, οὗ ὁ ἔγγονος ἔμελλεν εἶτα νὰ ἀνέλθῃ ἐπ' αὐτὸν τὸν θρόνον τῶν καισάρων ἐν Ῥώμῃ ἐκλείπει ἐκ τῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 415 ἀρχομένου⁵. Διάδοχος δ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐγένετο ὁ Αὐρηλιανὸς, ἀνὴρ τῶν χρόνων Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, δὲ διάσημος ἀντίπαλος τοῦ Γότθου Γαϊνᾶ.⁶ Ἡ δὲ πολιτικὴ ἀρχὴ μετέβη εἰς τὰς χεῖρας τῆς

1. Θεοφάνης, χρονογρ. ἐκδ. Βόννης Α' 126. Κερηνός Α' 586. Ζωνάρας χρονογρ Γ. 122. Νικηφόρος Β' κερ. I. Πρβλ. καὶ Sievers, Studien zur Geschichte der römischen Kaiser σ. 423.

2. Παιδαγωγὸν ἀποκαλεῖ αὐτὸν ῥητωρὸς Μαλάλας XIV 364. Ἔδ. καὶ Σωκράτης VII 4. Θεοφάνης I, 443. Νικηφόρον Β' κερ. I.

3. Ἐκ τῆς εἰκοστῆς δευτέρας ἐπιστολῆς τοῦ Συνεσίου ἐξάγει ὁ Lapatz (Lettres de Synèse σ. 372) τὸ ἔσπουμένον συμπέρασμα, ὅτι τις αὐτῶν ἀναφερόμενος Ἀναστάσιος διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρκαδίου παιδαγωγὸς τῶν τέκνων αὐτοῦ. Ἄλλὰ πρόκειται μόνον περὶ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἰδίων τέκνων τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

1. Ἴδε τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ παρὰ Σωκράτη VII, κ. 2.

2. Θεοδώρητος Ἱστορ. Ἐκκλ. V, κεφ 36

3. Σωκράτης VII, κεφ. 1.

4. Du Cange, Constantinopolis Christiana σ. 38.

5. Ἐν τῷ Θεοδοσιακῷ κώδικι τὸ τελευταῖον ἀναφέρων αὐτὸν ὡς praefectus praetorii ἔδικτον χρονολογεῖται ἀπὸ 17 Φεβρουαρίου 415.

6. Ἐν τῷ Θεοδοσιακῷ κώδικι ἡ πρώτη εἰς αὐτὸν ἀ-

βασιλόπαιδος Πουλχερίας, ἢν ἀνεκήρυξεν ὁ Θεοδόσιος τῇ 4 Ἰουλίου 414 αὐγουσταν ἐν ἡλικίᾳ δεκαπέντε ἐτῶν. Παρεχώρησε δ' αὐτῇ μετὰ τοῦ ὑψίστου τούτου ἀξιώματος τῆς αυτοκρατορικῆς αὐλῆς τὸ δικαίωμα τοῦ συναρχεῖν, ἐν ᾧ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς ἔφερον μόνον τὸν τίτλον *ρωβελίσσιμα ἢ βασιλίσσου*.

Τὸ πρωτοφανές γεγονός τῆς ἀναθέσεως τῆς κυβερνήσεως τοῦ βυζαντιανοῦ κράτους εἰς νεαρὰν κόρην ἀποδεικνύει τὴν σπανίαν ἀξίαν τῆς Πουλχερίας, ἣτις καὶ μακρὸν χρόνον μετὰ τὴν ἐνγλικίωσιν τοῦ ἀδελφοῦ διετήρησε τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ αὐλῇ καὶ τῷ κράτει. Ὁ σύγχρονος αὐτῇ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Σωζομενός, ἀποθαυμάζων τὰς ἀρετὰς αὐτῆς εὗρεν ὅτι ὁ θεὸς ὤρισε τὴν κόρην ταύτην ὡς συναρχον καὶ κηδεμόνα τοῦ ἀδελφοῦ, ἵνα καταστήσῃ ἐκείνον δι' αὐτῆς τὸν φιλοθρησκώτατον ἀπάντων τῶν βασιλέων· καὶ ἄλλοι δὲ τῶν Βυζαντινῶν ἀπέδιδον εἰς τὴν εὐσεβῆ ἡγεμονίδα θεῖον νοῦν καὶ ἐμπνεύσεις οὐρανιας¹.

Καὶ ἡ μὲν ἐνάρετος καὶ σοφὴ Ὑπατία, μαρτυρικῶς θυσιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ ὄχλου τῆς Ἀλεξανδρείας, κατέστη ἁγία τις τῆς παρακμαζούσης εἰδωλολατρίας, ἣς τὸ τελευταῖον λυκόφως διαυγάζει τὴν ὠραίαν αὐτῆς μορφήν· ἡ δ' Ἀθηναῖς εἶνε τύπος τις μεσάζων, παραβάτις τῆς εἰδωλολατρίας· ἀλλ' ἡ Πουλχερία εἶνε ἐρριζωμένη διὰ πᾶσων τῶν ἰνῶν τῆς υπάρξεως αὐτῆς ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ Χριστιανισμῷ, καταστάσα ἰσχυροτάτη ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐκκλησίᾳ.

Γ'

Ἄβρα οὔσα κόρη ἐν τῇ πρώτῃ τῆς νεότητος ἀκμῇ μετεμόρφωσεν ἡ Αἰλία Πουλχερία εἰς μονὴν τὴν ἴσως ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην διαφθαρμένην αὐλὴν τοῦ Βυζαντίου. Ἐνέπνευσε δὲ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ὡς καὶ εἰς τὰς ἀδελφὰς τὴν αὐτὴν εὐσεβείαν². Αἱ βασιλόπαιδες ἔψαλλον ὕμνους καὶ ἐδέοντο ἡμέρας καὶ νυκτός. Δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀρχίαν ἀλλ' ἐμάνθανον διηλεκτικῶς καὶ εἰργάζοντο, ἰδίως λεπτὰ κεντήματα. Παρητήθησαν τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου καὶ ἔταξαν πᾶσαι ὁμοῦ ἀγαμίαν. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ νεαρὰ Πουλχερία εἶχεν ἐπιστήμως δμῶσαι εἰς τὸν Θεὸν τὴν τήρησιν τῆς παρθενίας καὶ οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ ἠδύνατο νὰ ἴδωσιν ἐπιγεγραμμένον τὸν ὄρκον αὐτῆς ἐπὶ τῆς χουστῆς ἐξ ἀδαμάντων ἀπαστραπούσης ἁγίας τραπέζης, ἢν ἡ αὐγούστα εἶχεν ἀφιέρωσει ἐν εὐσεβεὶ καυχῆσει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοφίας ὡς ἀνάθημα ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀρετῆς καὶ ὑπὲρ εὐτυχίας

πάντησις ὡς ἔπαρον χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς 5 Μαρτίου 415 μεταγενεστέρα δὲ μνηεῖα αὐτοῦ δὲν γίνονται.

1. Σωκράτης IX, 1 «καὶ θεὸν ἔλαβε νοῦν». Θεοφάνης I, 126.

2. Ἡ πρεσβυτάτη Φλακκίλλα πρέπει νὰ πέθανεν ἔνωρις, ἐπειδὴ ὁ Σωζομενός δὲν ἀναφέρει αὐτὴν πλέον ὅτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρκαδίου ποιεῖται λόγον περὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

καὶ εὐδοκιμήσεως τῆς διοικήσεως τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ¹.

Μετὰ τῆς μοναστικῆς δὲ ταύτης ἀγνότητος συνήνου ὁμοίως τὴν ὠραίαν παιδεύειν τῶν χρόνων τῆς Βεβαίως διήκουσε καὶ ἐκείνη, ὡς ἡ Ὑπατία καὶ ἡ Ἀθηναῖς, παρὰ ῥήτορι καὶ γραμματικοῖς ἐπιστημονικῶν καὶ γραμματικῶν μαθημάτων. Ἐνοῦσα δὲ μετὰ τῆς γνώσεως τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ τὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς χριστιανικῆς ἐκέκτητο παιδεύειν ἴσῃν πρὸς τὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ φιλοσόφου Λεοντίου.

Ἡ Πουλχερία πρὶν ἤδη ἀναγορευθῆ αὐγούστα εἶχε φροντίσει περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀδελφοῦ, νῦν δὲ συνέχισεν αὐτὴν μετὰ ζήλου. Ἀπεμάκρυνεν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἦ αὐτῷ ὅπως δῆποτε κινδυνώδες. Ἀπεπειράθη νὰ καθάρισθαι τὰ ἀνάκτορα ἀπὸ τῶν παρασίτων καὶ εὐνοουμένων, οἵτινες ἐφορολόγουν τοὺς λαοὺς καὶ ἀπεμύζων τὰς ἐπαρχίας, ἵνα ἐπισωρεύσωσιν ἄπειρα πλοῦτη. Ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο τῆς αὐλικῆς διαφθορᾶς ἦτο οὕτω βαθέως ἐρριζωμένον ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀρκαδίου, ὥστε ἡ ἐξάλειψις αὐτοῦ ἦτο ἀνέφικτος. Ἡ Πουλχερία ἀπεδίωξε τὸν πλεονέκτην πραιπόσιτον Ἀντίοχον καὶ περιεστοίχισεν τὸν νεαρὸν αὐτοκράτορα διὰ συνετῶν ἀνδρῶν.² Ὁ Παυλῖνος, εὐπατριδῆς Βυζαντινός, υἱὸς κόμητός τινος τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐγένετο συσπουδαστῆς αὐτοῦ.³ Καὶ ὁ Τρωῖλος δὲ, διάσημος σοφιστῆς ἐκ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ Σίδης, ἀπέκτησεν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Θεοδοσίου.⁴ Ἦτο δὲ οὗτος ὁ αὐτὸς ῥήτωρ, εἰς ὃν Συνέσιος ὁ Κυρήνης διπύθυσε διαφόρους ἐπιστολάς σωζομένας.

Ἡ ῥητορικὴ τέχνη ἤκμαζεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἦ τε ἑλληνικῆ τῶν σοφιστῶν καὶ ἡ χριστιανικῆ τῶν ἀπ' ἄμβωνος ῥητόρων. Ὅτε ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ πρώτου οἱ νοσοὶ τῶν θεῶν κατεστράφησαν βιαίως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔφυγον ἐκεῖθεν εἰς Βυζάντιον οἱ ἐθνικοὶ γραμματικοὶ Ἐλλάδιος καὶ Ἀμμώνιος, ἵνα ἐξκολουθῶσιν αὐτόν· τὰς παραδόσεις αὐτῶν· καὶ ἐνταῦθα δὲ δὲν ἔλειπον ἐν τῇ τοῦ Καπιτωλίου σχολῇ διακεκριμένοι λόγοι, εἰς οὓς ἡ Πουλχερία ἠδύνατο νὰ ἀναθέσῃ τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἀδελφοῦ.

Εἶγε δὲ ἡ διδασκαλία τῶν βασιλοπαιδῶν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φιλορθοδοξοτάτῃ αὐλῇ τοῦ Βυζαντίου τὴν ἐθνικὴν ἐπιστήμην ὡς βάσιν. Ἐθνικοὶ ἦσαν

1. Ὁ πατριάρχης Ἀττικὸς συνειρήρησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς ἀγαμίας. Ἐν ἔτει 416 σημειοῦναι ὁ Μαρκελλίνος, ὅτι ὁ Ἀττικὸς ἀφιέρωσεν εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Ἀρκαδίου βίβλον De fide et virginitate.

2. Κατὰ τὸν Κεδρηνὸν I, 587 ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Ἀντίοχου προήλθεν ἐκ τῆς Πουλχερίας, ἀλλ' ὁ εὐνοούμενος οὗτος κατώρθωσεν ἔπειτα πάλιν νὰ γείνη ἰσχυρός.

3. Μαλάκας XIV, 352. Πασχάλ. χρονικόν I, 575.

4. Σωκράτης ὁ μαθητῆς αὐτοῦ ἀποκαλεῖ τὸν Τρωῖλον ἔμπιστον σύμβουλον τοῦ Θεοδοσίου. VII, 1 — Ἰδ. καὶ Σουΐδαν ἐν λ. Τρωῖλος.

ἔτι ἀνεκτοὶ καὶ ἐν ὑψηλοῖς μάλιστα ἀξιώμασιν. Οἱ μεγάλοι σοφισταὶ Λιβάνιος καὶ Θεμιστιος ἦσαν ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Θεοδοσίῳ τῷ πρώτῳ. Ὁ ἑπαρχος Ὀπτάτος ἐν ἔτει 404, καίπερ ἐξοχώτατον ἀξίωμα κατέχων, ἦτο κενηρυγμένους ἐχθρὸς τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁπαδὸς τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἱστοριογράφος Ζώσιμος, βασιλικὸς ὠν ρισκοσυνήγορος καὶ ὁ Ὀλυμπιόδωρος ἔζων ἐν Κωνσταντινουπόλει τιμώμενοι, καίπερ ὄντες ἐθνικοί.

Ὁ νεαρὸς Θεοδοσίος ἐξεπαιδεύθη ἐν πάσαις ταῖς ἐλευθερίοις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις, ἀλλ' ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τῆς Πουλχερίας καὶ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν θεολογικὴν τάσιν τῶν χρόνων ἐκείνων τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψωθῇ εἰς ἀνδρικήν τινα ἐνέργειαν. Εὐσέβεια καὶ ἀγνότης ἦθῶν ἦσαν τὰ ἰδεώδη τῆς διδομένης αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς ἀνατροφῆς, καὶ ἂν ἡ Πουλχερία κаторῆθαι ἐν μέσῳ τῆς τεραστίας διαφθορᾶς τῆς παγκοσμίου πόλεως καὶ τῶν κακιῶν τῆς αὐτῆς νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς εἰς ἀγαθὸν ἄνδρα διαπλάσεως νεαροῦ βυζαντινοῦ βασιλοπαίδος, καὶ αὕτη μόνον ἡ ἐπιτυχία θὰ καθίστανεν αὐτὴν ἀξίαν νὰ θεωρῆται μετέχουσα τοῦ θεοῦ.

Ἀλλὰ τιμᾶ τὴν σύνεσιν αὐτῆς ἡ προσοχὴ ἣν κατέβαλε καὶ περὶ τὴν κοσμικὴν παιδείου τοῦ ἀδελφοῦ, ὅστις ἐδιδάχθη πάντα τὰ ἐλευθέρια ἐπιτηδεύματα, ἵππασίαν, ὀπλομαχίαν καὶ τὸ θηρᾶν καὶ θεωρεῖτο ὡς ἀξιομαχώτατος τοξότης, διὸ καὶ παρεβάλλετο ὑπὸ τοῦ κόλακος ποιητοῦ Κύρου πρὸς τὸν δημηρικὸν Τεῦκρον. Μετὰ μικρολόγου δ' ἐπιμελείας ἐκαλλιεργήσεν ἡ ἀδελφὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἐξωτερικὸν σχηματισμὸν τοῦ νεαροῦ ἠγεμόνος. Ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς νὰ φέρῃ τὸ ἔνδυμα μετὰ βασιλικῆς ἀξιοπρεπείας, πῶς νὰ κινήται, νὰ βηματίζῃ καὶ νὰ κἀθηται, πῶς νὰ σχηματίζεται ἐπὶ τὸ πρόπτερον ἢ αὐστηρότερον· συνωδᾶ πρὸς τοὺς τόπους καὶ καιρούς.¹ Οὗτω δὲ ὁ ἀτυχὴς παῖς ἐπαιδεύθη ἵνα μείνῃ αὐτόματον καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Ἡ ἀδελφὴ ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς καθήμενος ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντινου νὰ παρέχῃ ἀκρόασεις, πῶς νὰ δεξιῶται τὴν σύγκλητον καὶ τοὺς ἐπὶ πομπῶδες τίτλους γαυριῶντας μεγιστάνους ἢ πῶς νὰ παρουσιάζεται ἐποχοῦμενος ἡγεμονικῶς πρὸ τοῦ λαοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ ὑπεχρεῶτο ἐνίοτε νὰ ἐμφανίζεται δημοσίᾳ ἵνα μεταβῆκῃ εἰς τὰ θέατρα καὶ τὸν ἵπποδρόμον ἢ ἐν εορταῖς εἰς τὰς ἐκκλησίας ἢ νὰ ἐξέρχεται καὶ ἄλλως ἐποχοῦμενος. Ὅσάκις δὲ συνέβαινε τοῦτο, προηγούντο αὐτοῦ στήρην δορυφόρων, τριβούνιοι καὶ δούκες ἐνδεδυμένοι χρυσοῦφάντους στολάς ἐπὶ πλουσιῶς σεσαγμένων ἵππων καὶ σωματοφύλακες φέροντες χρυσᾶς ἀσπίδας καὶ λόγχας. Αὐτὸς δὲ, περιβεβλημένος πορ-

φύραν καὶ κατάλιθος, φέρων ἀστράπτοντα φέλια, ἐνώτια ἀκτινοβόλα, διάδημα μαργαριτῶν περὶ τὴν κεφαλὴν ἐκάθητο ἐν ὀχήματι χρυσοῦ στρομενῷ ὑπὸ λευκῶν ἡμιόνων. Ἦτο λοιπὸν ἀξία προσοχῆς ἡ ἀξιοπρεπὴς παρουσίαις τῆς αὐτοκρατορικῆς πλαγγόνος πρὸ τοῦ ἐκλελυμένου λαοῦ τῆς πόλεως τοῦ Κωνσταντινου, περὶ ἧς ἐλέγετο, ὅτι παίζει τὰ πάντα ἵπποδρομίας τε καὶ θέατρα, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ θεῖα.¹

Ἀνδρουμένου δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου, αἱ σχέσεις τῶν δύο αὐλῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους διατηροῦντο ἐπισήμως. Ὁ Ὀνώριος δὲν εἶχε μὲν καιρὸν νὰ σχολῆται περὶ τὰ οἰκογενειακά πράγματα ἐν τοῖς βυζαντινοῖς ἀνακτόροις, ἀλλὰ τὰ διατάγματα τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους ἐδημοσιεύοντο πάντοτε ἐν ὀνόματι τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ πολλάκις ἦσαν οἱ δύο ὁμοῦ ὑπατοί. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶχε περιβληθῆ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ Θεοδοσίος μετὰ τοῦ Ῥομορίδου διετῆς ὦν· τὸ δὲ δεῦτερον ἐγένετο τῷ 407 ὑπατος μετὰ τοῦ θεοῦ του πρὸς τιμὴν τῆς πενταετηρίδος του· τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐν ἔτει 409 πρὸς τιμὴν τῆς ἀνακηρύξεως του ὡς αὐτοκράτορος.

Κατὰ τὰς γοθθικὰς ἐπιδρομὰς αἰτινες διέσεισαν ἐκ βάρων τὴν Ἰταλίαν ἡ βυζαντινὴ κυβέρνησις ἔμεινε σχεδὸν ἀπαθής. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχαιρον ὅτι ἡ ἀγρία βαρβαρικὴ ἐπιδρομὴ εἶχε τραπῆ κατὰ τῆς ἀπωτάτης Δύσεως. Ὁ Θεοδοσίος εἶχεν ἡλικίαν ἐτῶν ἐννέα ὅτε ἔμαθε τὸν φοικτὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ θεοῦ του Ὀνωρίου ἐν Ῥαβέννῃ καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου. Μόνον δὲ ἀνεπαρκεῖς στρατιαί, ἀλλ' οὐχὶ μεγάλοι στόλοι ἐξέπλευσαν τότε ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς διὰ τὴν Ἰταλίαν.

Ἄλλ' ἔπειτα φαίνεται ὅτι μετὰ τὸ μοιραῖον ἐκεῖνο ἔτος 410 ἐπῆλθε στενότερός τις σύνδεσμος τῶν δύο αὐλῶν, ἐπειδὴ ἔκτοτε ὁ θεοῦ καὶ ὁ ἀνεπίσης πολλὰς συνυπέτασαν, ἤτοι κατὰ τὰ ἔτη 411, 412, 415, 418. Καὶ αὕτη δὲ ἡ ἀναγόρευσις τῆς Πουλχερίας ὡς αὐγούστας πιθανότατα ἐγένετο τῇ συναινέσει τοῦ θεοῦ.

Ἡ τύχη τῆς θείας αὐτῆς Γάλλας Πλακιδίας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος Ὀνωρίου, πάντως συνεκίνησεν αὐτὴν καὶ ἐλύπησε βαθύτατα. Τὴν θυγατέρα ταύτην τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου εἶχεν ἀπαγάγει ὁ Ἀλαρίχος ἐκ Ῥώμης αἰχμάλωτον, κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος 414, ὅτε ἡ Πουλχερία ἐγένετο σύναρχος τοῦ ἀδελφοῦ, ἡ Πλακιδία ἠναγκάσθη διὰ τῆς βίας νὰ συζευχθῇ ἐν Ναρβῶνι μετὰ τοῦ ξένου βασιλέως τῶν Γότθων Ἀταούλφου. Ὅτε δὲ ὁ βόρειος οὗτος ἥρως μετὰ βραχὺ ἐφρονεῖθη ἐν Βαρκελώνι ὑπὸ δολοφόνων, ἡ

1. «Ὡς περ τοὺς ἵππικοὺς καὶ τὰ θέατρα, οὕτω δὲ καὶ τὰ θεῖα παίζουσαν» Γρηγόριος Νύσσης Ὁμιλ. 21, 376 παρὰ τῶν E and E Iohannes Chrysostomus τόμ. Β', σ. 93.

1. Σωζομενὸς ΙΧ, κεφ. 1 καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Θεοφάνης Ι, 126 καὶ Νικηφόρος ΙΙ, κεφ. 2.

ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτὴ ἐπανηγύρισε τὸν ὀλεθρον αὐτοῦ δι' ἵπποδρομιῶν καὶ φωτοχυιδῶν. Ἡ δὲ ἀτυχὴς Πλακιδία μετὰ πολλὰς ἐν Ἰσπανίᾳ περιπετειᾶς καὶ ὕβρεις, ἀπεστάλη τῷ 416 ὑπὸ τοῦ νέου τῶν Γόθων βασιλέως Βαλλία εἰς τὸν ἐν Ῥαβέννη ἀδελφὸν αὐτῆς, ὅστις ἠνάγκασεν αὐτὴν μετὰ ἐν ἔτος νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸν στρατηγὸν Κωνσταντίνον· ἔτεκε δὲ αὐτῷ υἱὸν κληθέντα Βαλεντινιανόν.

Ἄλλ' ὁ Θεοδοσίος δὲν ἐθεώρει τὴν σύζυγον τῆς θείας αὐτοῦ Πλακιδίας, στρατηγὸν σπουδαίως ἐργασθέντα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κράτους, ὡς ἰσότημον μέλος τοῦ οἴκου τοῦ ἡγήθη δὲ νάνανγνωρίσῃ αὐτὸν ὡς αὐγουστον, ὅτε ἐδόθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦτο κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 421 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ὀνωρίου. Καὶ ἐπαυσε μὲν ἕνεκα τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ εἰς συνάρχοντα ὁ Κωνσταντῖος κατὰ τὸ ἔθος τὸ ἀγαλλμα αὐτοῦ διαφοστερὲς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' αὐτόθι ἀπεκρούσθη μετὰ περιφρονήσεως.

Ζ'

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Πουλχερία ἐζήτηε σύζυγον διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. Ἡ εὐσεβὴς παρθένος εἶχεν ἀρκετὴν αὐταπάρνησιν ἵνα ἐνοήσῃ ὅτι ἡ διατήρησις τῆς δυναστείας καθίστανεν ἀναγκαίαν τὴν ἐγκαίριον σύζευξιν τοῦ Θεοδοσίου, καίτοι διὰ τοῦ γάμου τούτου ἐκινδύνευε νὰ ἀπολέσῃ τὴν παντοδυναμίαν αὐτῆς ὑπὸ ἄλλης γυναικὸς ἀντιζήλου. Αὐτὸς ὁ Θεοδοσίος ἐπεθύμει ἡδὴ τὸν γάμον· ἐδήλωσε δὲ εἰς τὴν ἀδελφὴν ὅτι ἐπιθυεῖ σύζυγον ἐκ γένους αυτοκρατορικοῦ ἢ τοῦλάχιστον πατρικίαν, ἀλλὰ δὲν ἐπιμένει ἰδιαιζόντως εἰς τὸ γένος τῆς νύμφης, ἀρκεῖ ἡ ἐκλεχθησομένη νὰ εἴναι παρθένος ἀμειψτος καὶ ἐξόχως περικαλλῆς. Διηγούνται δὲ ταῦτα οἱ Βυζαντινοὶ ἱστοριογράφοι· ἵνα παρασκευάσωσι καὶ ἐξηγήσωσι διὰ τῶν συγκαταβατικῶν τούτων θεωριῶν τοῦ αυτοκράτορος τὸν περιπετειώδη καὶ πῶς δυσανάλογον αὐτοῦ γάμον.

Ἡ Πουλχερία καὶ ὁ Παυλῖνος, ὁ σπενότατος τοῦ Θεοδοσίου φίλος, ἐπεθεώρησαν τὰς εὐγενεῖς γυναῖκας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ βασιλείου, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν κατασκόπων αὐτῶν εὔρε τὴν ζητούμενν. Ἀλλὰ τότε συνέπεσε νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ἰδίων συγγενῶν κόρη εὐπρεπῆς, ἐλλόγιμος, Ἑλλαδικῆ, ὀνόματι Ἀθηναῖς, ἡ θυγάτηρ τοῦ φιλοσόφου Λεοντίου. Ἐζήτηε δὲ νὰ τύχῃ τοῦ δικαίου αὐτῆς, ὡς γενομένη ἀπόκληρος ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀδελφῶν, καὶ ἐγένετο δεκτὴ εὐμενῶς παρὰ τινι ἀδελφῷ τοῦ πατρός. Αὕτη δ' ἤγαγεν αὐτὴν μετὰ τῆς ἄλλης θείας, ἣτις εἶχε συνοδεύσει αὐτὴν κατὰ τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν πλοῦν, εἰς τὰ ἀνάκτορα παρὰ τὴν αὐγοῦσταν Πουλχερίαν. Εἰς αὐτὴν ἐμελλεν ἡ Ἀθηναῖς νὰ ἐπιδώσῃ ἀναφορὰν καὶ νὰ ἐκθέσῃ αὐτῇ τὸ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν γεγόμενον αὐτῇ ἄδικον¹. Ἡ

1. Μαλάλας καὶ Πασχάλας Χρον. ἔπερ ἐν-

Πουλχερία εἶδε μετὰ θαυμασμοῦ τὴν περικαλλῆ ἰκέτιν καὶ προσέσχε μετὰ δλονὲν αὐξούσης συμπαθείας εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς, οὓς εἶχεν ἐκθέσει ἐν γλαφυροτάτῃ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ θαυμαστῆς εὐγλωττίας καὶ χάριτος. Ὅτε δὲ ἤκουσε τὰς θείας αὐτῆς λεγούσας ὅτι ἡ παρθένος Ἀθηναῖς ἦτο ἡ θυγάτηρ Ἀθηναίου φιλοσόφου, διέταξε καὶ τὰς τρεῖς γυναῖκας νὰ διαμεινωσιν ἐν τοῖς ἀνακτοροῖς. Ἐλάθε τὴν ἀναφορὰν, ἔσπευσε πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὔρον νέαν πάνυ εὐμορφον, καθάριαν, εὐστολον, ἐλλόγιμον, Ἑλληνίδα καὶ θυγατέρα φιλοσόφου! Αἶ λέξεις αὗται ἤρκεσαν, ἵνα ἐξάψωσι τὴν φαντασίαν τοῦ Θεοδοσίου. Ἐκάλεσε παρ' ἐαυτῶ τὸν Παυλῖνον καὶ ἔπεισε τὴν Πουλχερίαν, νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν παρθένον αὐτοῖς κρυπτομένους ὀπισθεν παραπετάσματος. Τούτου δὲ γενομένου ὁ Παυλῖνος ἐγένετο ἐξάλλος ὑπὸ θαυμασμοῦ, ὁ δὲ Θεοδοσίος κατελήφθη ὑπὸ ἔρωτος οὕτω σφοδρῷ, ὥστε συνεζεύχθη μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ φιλοσόφου, βαπτίσας αὐτὴν Χριστιανὴν καὶ δοὺς αὐτῇ τὸ ὄνομα *Εὐδοκία*.

Τοιαύτη εἶνε ἡ παλαιστάτη διατύπωσις τῆς διηγήσεως περὶ τῆς παραδόξου τύχης τῆς Ἀθηναίδος. Εὐρηταί δὲ τοιαύτη ἐν τῷ πασχαλίῳ χρονικῷ καὶ πλὴν τινῶν ὀλίγων διαφορῶν πληρῆστα πρὸς ταῦτα σύμφωνος ἐν τῇ χρονογραφίᾳ τοῦ Ἰωάννου Μαλάλα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ χρόνος ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν τὰ ἱστορικὰ ταῦτα ἔργα δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἀκριβῶς, ἀρκεῖ ἡμῖν ἡ γνώσις ὅτι πάντως δὲν εἶνε ἀρχαιότερα τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος.²

Πρὸ αὐτῶν δὲ οὐδεὶς Βυζαντινὸς διηγήθη τὸ συμβῆναι τοῦτο καθ' ὅμοιον τρόπον. Δύο ἱστοριογράφοι σύγχρονοι, ὁ Σωζομενὸς καὶ Σωκράτης, ἐγνώρισαν αὐτοὶ τὴν σύζυγον τοῦ Θεοδοσίου· ἀμφοτέροι δ' ἐπεράτωσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν ἱστορίαν τῷ 439, ἔγραψαν δὴ αὐτὴν καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἀθηναῖς ἦτο αυτοκράτειρα. Ἀλλ' ὁ Σωζομενὸς δὲν ἐμνήσθη αὐτῆς οὔτε ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἱστορίας του, οὔτε ἐν τῇ ἐκτεταμένῃ ἀφιερῶσει αὐτῆς εἰς τὸν Θεοδοσίον. Μόνος δὲ ἐκφέρει αὐτὴν ὁ Σωκράτης, καὶ τοῦτο καθ' ὅλως τυχαῖον τρόπον. Δαλεῖ δὲ περὶ τῆς στέψεως αὐτῆς

ταῦθα ἀναφέρει ὡς πατέρα τῆς Ἀθηναίδος Ἡράκλειτον ἀντὶ Λεοντίου.

1. Πῦρον νεωτέρων πάνυ εὐμορφον, καθάριαν, εὐστολον, ἐλλόγιμον. . . Μαλάλας XIV, 354. Τὸ Πασχάλιον Χρονικὸν ἀναγράφει καὶ ἄλλα ἐπιθετα ἀποκαλοῦν αὐτὴν ἀσπροτάτην ὡς χιόνα, μεγαλόφθαλμον, οὐλοσθανθόκομον κτλ.

2. Τὸ Πασχάλιον χρονικὸν ἀνάγουσιν εἰς τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, τὴν δὲ σύνταξιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Μαλάλα εἰς τὸν ἕνατον αἰῶνα. Πλὴν δὲ τούτου φαίνεται ὅτι εἰςέφεραν εἰς τὸ Πασχάλιον χρονικὸν καὶ παρενηθαι ἐκ τοῦ Μαλάλα. Ἰδ. τὰ τοῦ Dindorf προλεγόμενα εἰς τὴν ἐν Βόννην ἐκδοσιν τοῦ Μαλάλα. Ὁ Bernhardt I, 710 πιστεύει ὅτι ἡ ἀρχὴ τοσούτου συνθέσεως ὡς τὸ Πασχάλιον χρονικὸν καὶ ὁ Μαλάλας ἀνήκει εἰς τὸν δέκατον αἰῶνα.

μετά τοῦ αὐτοκράτορος; ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν Περσῶν γενομένης νίκης, περὶ ἧς συνέγραψε πανηγυρικὸν καὶ αὐτὴ ἡ αὐτοκράτειρα. « Ἦν γὰρ ἐλλόγιμος. Λεοντίου γὰρ » τοῦ σοφιστοῦ τῶν Ἀθηνῶν θυγάτηρ οὕσα, ὑπὸ » τῷ πατρὶ ἐπαιδεύθη καὶ διὰ λόγων ἐληλύθει » παντοίων. Ταύτην ἠνίκα ὁ βασιλεὺς ἐμελλεν ἀ- » γασθαι, Χριστιανὴν ὁ ἐπίσκοπος Ἀττικὸς ποιή- » σασ, ἐν τῷ βαπτίζεσθαι ἀντὶ Ἀθηναίων Βύδοξιαν » ὠνόμασεν».¹

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις τοῦ Σωκράτους εἶνε ἡ πρώτη καὶ ὅλως ἀθηναικὴ ἐκθεσις περὶ τοῦ γενομένου γάμου τῆς Ἀθηναίδος μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου. Ἐκ ποίας δὲ ἀφορμῆς ἐβήσεν εἰς ταύτην τὴν δόξαν δὲν διηγήθη ὁ Σωκράτης, οὔτε τῆς συνεργείας τῆς Πουλχερίας ποιῆται μνησίαν οἰκνῶν ποτε, ἀλλὰ ταύτην ἀναφέρει ῥητῶς ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Εὐάγγελος, ἐκ τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐπιφανείας, ζήσας τὸν ἕκτον αἰῶνα. Ὁ Θεοδοσίος, καθ' ἃ διηγείται ὁ Εὐάγγελος, μεσιτευσάσης τῆς αὐγούστας Πουχερίας ἔλαβε σύζυγον τὴν Βύδοξιαν, Ἀθηναίαν περικαλλῆ καὶ ποιήτριαν, γενομένην πρότερον Χριστιανήν.²

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος δὲ Θεοδώρητος ὁ Κύριος, ὅστις ἔγραψε μετὰ τὸ 448 καὶ ἀναμφιβόλως ἐγνώρισεν τὴν Ἀθηναίδα, οὐδὲν διηγείται περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς· σιωπῶν δὲ καθόλου περὶ αὐτῆς, ἐν ᾧ τὸν Θεοδοσίον καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ ἐξυψώνει μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Αὐτὸ δὲ τὸ γεγονός εἰς τοὺς συγχρόνους οὐδαμῶς ἐφάνη οὕτως ἀσύνηθες ἢ παράδοξον, ὡς ἐφάνη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Οἱ Λατῖνοι χρονολογοῦντες οὐδὲ κἀν προσέσχον εἰς τὸ συμβῆναι, ὁ δὲ κόμης Μαρκελλίνος ἀπλῶς ἐσημείωσε διὰ βραχέων ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Εὐσταθίου καὶ Ἀγρικόλα ἠγάγετο ὡς σύζυγον τὴν Βύδοξιαν ἐξ Ἀχαιῶν.³

Τὸν δ' ἕβδομον αἰῶνα διευτυπώθη τὸ πρῶτον ἢ περὶ τῆς Ἀθηναίδος παράδοσις οὕτως ὡς διηγούνται αὐτὴν οἱ δύο ἐκεῖνοι Βυζαντινοί, ἔπειτα δὲ παρελήθη ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἱστοριογράφων. Οὐδὲν δὲ περιέχει τὸ ἱστορικῶς ἀδύνατον.

Ὅτε δὲ τὸ πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν πρὸ μακροῦ ἤδη εἶχεν ἐκλίπει, ἐπενοήθη ὁ παράδοξος μῦθος περὶ ἑπτὰ Ἀθηναίων φιλοσόφων, συνοδευ-

1. Σωκράτης II, κεφ. 21. Τὸ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους γραφέν ἐπιθετον ἐ λ λ ο γ ι μ ο ς παρέλαβον ἔπειτα ἐξ αὐτοῦ περὶ τῆς Ἀθηναίδος γράφοντες οἱ λοιποὶ Βυζαντινοί.

2. «Μέσης οἱ γενομένης Πουλχερίας» Εὐαγγ. I, κεφ. 20.

3. Ὁ Θεοφάνης (I, 129) κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 9' αἰῶνος δὲν διηγείται τὴν ἱστορίαν ταύτην, ἀλλὰ μόνον ὅτι ὁ Ἀττικὸς ἐβάπτισε τὴν Ἀθηναίδα ἀποκαλέσας αὐτὴν Βύδοξιαν καὶ ὅτι ἡ Πουλχερία εἶχε παρακινήσει τὸν ἀδελφὸν εἰς τὸν μετ' αὐτῆς γάμον ἕνεκα τοῦ κάλλους καὶ τῆς συνέσεως αὐτῆς. Ὁ Νικηφόρος XIV, κ. 23, σύγχρονος τοῦ Θεοφάνους ὦν, παραλαβε τὴν διήγησιν ἐκ τοῦ Ησαχάλου χρονικοῦ. Ἐν ἐπιτομῇ ἀναγράφει αὐτὴν ὁ Κεδρηνὸς I, 590 κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα· διὰ μακροῦν δὲ κατὰ τὸν δωδέκατον ὁ Ζωναρᾶς XIII, 122 κ. ε.

σάντων εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν θυγατέρα τοῦ Λεοντίου. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἶνε τὸ μὲν ῥωμαϊκᾶ, τὸ δ' ἑλληνικᾶ, ἦτοι Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νερούας, Σιλβάνος, Ἀπελλῆς καὶ Κύρβος. Οὐδὲ ἐν ὀνομα φιλοσοφικῶς ἤχουν εὐρηταί ἐν τῇ ποιίῳ ταύτῃ ἑταιρεία. Ἄλλως δὲ ὁ ἀοιμὸς αὐτῶν εἶνε ὁ κατὰ παράδοσιν μυστικός. Ἥδη οἱ ἀρχαιότατοι σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ἑπτὰ καὶ οἱ τελευταῖοι δὲ φιλόσοφοι τῶν Ἀθηνῶν οἱ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς πλατωνικῆς ἀκαδημείας ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ιουστινιανοῦ φυγόντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας ἦσαν ἑπτὰ.

Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ἀκόλουθοι τῆς Ἀθηναίδος ἐτίμησαν διὰ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν τὸν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον, οὗτος δὲ εἶχε τὴν εὐγένειαν νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὸν ἵπποδρόμον. Ἐκεῖ δὲ παρόσχον ἀπόδειξιν τῆς ὀξυνοίας αὐτῶν ποιησάμενοι εἰς τὸν αὐτοκράτορα μυστηριώδη ἐρμηνείαν περὶ τινῶν τῶν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἀγαλμάτων, ἐπειδὴ μετὰ πολλῶν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱδρυμένων ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἦσαν συννηωμένοι μυστικαὶ μαγικαὶ γοητεῖαι. Ἡ δ' ἐννοία τῶν ἐρμηνειῶν τῶν φιλοσόφων τούτων εἶνε αἰνιγματικὴ· φαίνονται ὁ μὲν μετὰ τὸν δὲ θρηνοῦντες τὸν ὀλεθρὸν τῆς εἰδωλατρατείας καὶ προφητεύοντες θλιβεροὺς χρόνους. Ἡ μαγικὴ αὐτῶν δύναμις ἐνθυμίζει τὴν τῶν δύο αὐτῶν συμπολιτῶν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν θαυμασίων τῆς Ῥώμης. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀπαντῶσαν διήγησιν ἤλθον δύο γυμνοὶ φιλόσοφοι, καλούμενοι Φειδίαις καὶ Πραξιτέλης, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριον καὶ ἐφανερώσαν αὐτῷ τὰς κρυφιατάτας τῶν σκέψεως. Εἰς ἀμοιβὴν δὲ τῆς σοφίας αὐτῶν αἰτησάμενοι ἔτυχον παρ' αὐτοῦ δύο μνημείων ἐν Ῥώμῃ, ἅτινα εἶνε οἱ δύο κολοσσαῖοι ἵπποδαμασταί, οἱ εὐρεθέντες μὲν ἐν ταῖς θέρμαις τοῦ Κωνσταντινοῦ, νῦν δὲ ἰστάμενοι κατὰ τὸ Κυρινάλιον. Καὶ ἐν τοῖς ἀκολούθοις δὲ τῆς Ἀθηναίδος εὐρηται κατὰ σύμπτωσιν τὸ ὄνομα μεγάλου τινὸς καλλιτέχνου.

Ἄρα εὐρηται ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ ἀντανάκλασις τις ἐκ τῆς συλλογῆς μύθων τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Συντίπα; Τὸν μῦθον τούτον διηγείται ὁ Βυζαντινὸς Κωδινός, ὅστις ἐζήσεν περὶ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ δεκάτου πεμπτου αἰῶνος.¹ Ἄλλ' εὐρίσκειται καὶ ἐν τινὶ ὑπ' αὐτοῦ ληφθεῖσῃ ὑπ' ὄψιν ἀρχαιότερα συγγραφή μετὰ τῆς ἐξῆς παραλλαγῆς. Οἱ ἑπτὰ φιλόσοφοι δὲν συνοδεύουσι τὴν Ἀθηναίδα, ἀλλὰ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, ὅτε οὗτοι ἤχθησαν πρὸς αὐτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐνταῦθα γίνονται συνήγοροι αὐτῶν ἵνα καταπραυνώσι τὴν ὀργὴν τῆς ἀδελφῆς. Μεταξὺ δ' αὐτῶν διακρίνεται ἰδίως ὁ Κράνος ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐν Ἀθήναις φιλοσοφικῆς σχολῆς. Οὗτος καίπερ μέγα κατέχων ἀξίωμα φέρεται οὕτω μωρῶς πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστε ὁ θαλαμηπόλος Νάρκισσος καταφέρει

1. Περὶ ἀγαλμάτων ἐκδ. Βόννης, σ. 57.

αὐτοῦ ῥάπισμα, μὲν δὲ ὁ μέγας φιλόσοφος ἐξαιτεῖται καὶ δεύτερον καὶ τότε μόνον ἀρχεται τῶν εὐφυῶν αὐτοῦ γνωμικῶν. Ἐν τε ταύτῃ τῇ διηγήσει καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Συντίπα οἱ ἑπτὰ φιλόσοφοι προουσιάζονται σχεδὸν ὡς βασιλικοὶ γελωτοποιοί¹.

[Ἐπιτετα συνήματα.]

ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΣ

αἰτήρημα.

Μὴ μ' ἐκλάβητε ὡς μυθιστοριογράφον ἢ τοῦ παραδόξου ἐραστήν διότι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ παρουσίᾳ ἱστορίας ἐκρήγνυται φοβερὰ θύελλα καὶ θραύεται ὁ τροχὸς ἀμάξης. Οὐτε τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχὴν ἐγὼ προεκάλεσα, οὐτε τὸν τροχὸν ἐθραυσα τῆς ἀμάξης τοῦ λόρδου Φέργυ, ὅστις συνεπίεξα τοῦ ἀπεικταίου τούτου συμβεβηκότος ἡναγκάστην νὰ ζητήσῃ ἄσυλον ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ πλησιέστερου πανδοχείου.

Ὁ λόρδος Φέργυς δὲν ἦτο, καθὼς λέγομεν, τυχαῖος ἄνθρωπος. Τούναντίον, ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο κύριος καθὼς πρέπει· πέραν τούτου ὅμως οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὀρίσῃ ἀκριβῶς ἂν ἦτο νέος ἢ γέρον, ὠραῖος ἢ ἀσχημος, ἀγαθὸς ἢ μοχθηρός. Ἐνίοτε εἶχεν ὕψος θηρίου, ἄλλοτε φυσιογνωμίαν βλακώδη. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκεπτικὸς καὶ ἀφηρημένος, αἰφνης, ἄνευ οὐδεμιᾶς προφανοῦς αἰτίας, ἐξετρέπετο εἰς εὐθυμίαν ταραχοποιὸν καὶ ἐπιπτεν εἰς βαθεῖαν καὶ σιωπηλὴν ἔκστασιν. Κατὰ τὰς τοιαύτας περιόδους πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ σκοτεινὸν καὶ παράτυπον ἐφωτίζετο, ἐξωραϊζέτο καὶ συνεκτροῦτο εἰς τὴν διπλὴν ἐστίαν τῶν ὀφθαλμῶν του, ὀφθαλμῶν βαθέων, ζωηρῶν μαγνητιστικῶν. Τὸ βλέμμα του τοιαύτην τινὰ ταραχὴν ἐπέφερε, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὰς γυναῖκας, ὥστε ὁ εὐγενὴς λόρδος, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ὀφείλῃ πᾶσαν ἐπιτυχίαν εἰς τοιαύτην τινὰ τυχαίαν φυσιολογικὴν ὑπεροχὴν, ἐλάμβανε τὸ μέτρον, ὁσάκις ἦλεν ν' ἀγαπηθῇ δι' ἑαυτὸν, νὰ παρενθέτῃ ζῦρος πρασίμων ὑέλων μεταξὺ τῶν ὀμμάτων του καὶ τῆς καρδίας, τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ ἐκπορθήσῃ.

Ἐν γένει αἱ περὶ αὐτοῦ γνώμαι ἦσαν διηρημέναι. Οἱ μὲν ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς ψυχρὸν τὴν καρδίαν καὶ ἀλαζόνα· ἄλλοι θερμὸν ἀλλ' ἄτολμον, καὶ ἄλλοι τολμηρὸν ὡς αὐλικὸν ἀκόλουθον. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι παρεῖχον καὶ ἀποδείξεις: μία μεσηλιζή χῆρα, φλυκταίνωδος· ἐπιδερμίδος, τὸν μετεχειρίσθη ὅπως τοῦ ἔπρεπε. . . .

Προσθήκη.— Ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς μαγνητιστής. Μάτην ὠριζέτο περὶ τοῦ ἐναντίου εἰς τὰς γυναῖκας, μάτην ἐξήντλει πᾶσαν τὴν εὐγλωττίαν

του καὶ διεβεβαίον εἰλικρινέστατα ὅτι οὐχὶ διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀκτινοβολίας τῶν αἰσθημάτων, διὰ τῆς αὐτομάτου διαπομπῆς τῶν συμπαθειῶν, κατάρθου ἐνίοτε νὰ μαγεύῃ τὰς εὐκισθήτους αὐτῶν ψυχάς. Οὐδεὶς τὸν ἐπίστευε, διότι ὁ ταπεινὸς τὴν διάνοιαν κόσμος ἀποδίδει εἰς εὐτελῆ μέσα τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὑπερτέρων πνευμάτων, τῆς ὁποίας ἀγνοεῖ τὸ κύριον αἷτιον.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ὁσάκις ἤγστο ἢ συνομιλία εἰς τὰ περὶ λόρδου Φέργυ, ἀφοῦ τὸ θέμα ἐξητάζετο ὑπὸ τὰς παντοίας αὐτοῦ ἐπόψεις, ἀνεκύπτειν ὡς συμπέρασμα ὅτι ὁ λόρδος καθ' ἑαυτὸν ἦτο αἰνίγμα, βίσις δὲ τοῦ αἰνίγματος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, εἴτε ὑλοφοροῦντες εἴτε μὴ. Τοῦτου ἀναγνωρισθέντος ἢ συνδιάλεξις μετέβαλλεν ἀντικείμενον.

Ὁ λόρδος Φέργυς ἐρρέμβαζεν ἤδη μόνος ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ πανδοχείου αἰθούσῃ, ὅτε θόρυβος τροχλησασίας καὶ κροταλιμῶν μάστιγος τὸν ἀφύπνισαν. Ἄεργος καὶ περίεργος, καθὸ ταξειδιώτης, ἔκυψεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ εἶδεν ἐξερχομένην ἀπὸ τεθοίπτου ὁδοιπορικῆς ἀμάξης γυναῖκα νέαν καὶ, ἐξ ἧς ἀποστάσεως τὴν ἐθεώρει, ὠραιοτάτην.

Ἡ ὁδοιπόρος ἐλέγετο πριγγίπισσα Γελσομίνα Κορδιλεόνε τὸ γένος δόγισσα τῆς Φερράρας.

Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν κεραυνὸς ἐνέσκηψεν ἐκεῖ που πλησίον. Οἱ τῶν παραθύρων ὑελοὶ ἔτρουξαν, ἡ οἰκία ἐσεισθή καὶ πᾶσαι αἱ θύραι ἡμινοίχθησαν, ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ὀλοτελῶς ἢ πριγγίπισσα εἰσορμῶσα εἰς τὴν αἵθουσαν καὶ κράζουσα πρὸς τὸν λόρδον Φέργυν μὲ χεῖρας ἠνωμένας ὑπὸ τοῦ τρόμου.

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, κύριε, κλείσατε τὰς θύρας, τὰ παράθυρα. . . Μὴ με ἀφίνετε μόνην! . . .

Ἐπὶ δύο ὥρας ἔμειναν οὕτω κατακεκλισμένοι. Ὅσάκις ὁ λόρδος Φέργυς ἤνοιγε τὸ στόμα, ἢ πριγγίπισσα ἐξετέλει ἀπελπιστικὴν χειρονομίαν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ λόρδος ἡναγκάζετο νὰ κλείσῃ πάλιν βραδέως τὸ στόμα του χωρὶς νὰ ἐναρθρῶσῃ τὸν ἐλάχιστον ἦχον. Ἄλλ' ἐν ἐλλείψει φωνῆς ἐλάλησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ὅτε ἡ τελευταία βροντὴ ἐσβέσθη βαθμηδὸν ἐν τῷ ἀπειρῷ, αἱ τύχαι αὐτῶν εὐρέθησαν μᾶλλον συνηνωμένοι ἢ ἂν ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ δημιουργήσωσιν ἀμοιβαίαν τινὰ συμπάθειαν.

Τρέμετε τὸν μὴ φλυαροῦντα ἔρωτα!

— Μιλόρδε, εἶπε τέλος ἡ πριγγίπισσα, σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν καλοσύνην σας. Ἦδη, ἂν ἠθέλατε νὰ διατάξτε νὰ ἐτοιμάσουν τὴν ἀμαξάν μου, θὰ σᾶς ἤμην διὰ βίου εὐγνώμων.

Ὁ λόρδος Φέργυς ἔτρεξε πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ὑπηρετῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανήλθε λέγων ὅτι τὸ ὄχημα ἦτο ἕτοιμον.

Ἡ πριγγίπισσα κῆχαρίστησε καὶ πάλιν διὰ γοητευτικοῦ μειδιάματος τὸν λόρδον, ὅστις ἐκόλλησεν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἕν' ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν δίοδον.

1. Breves enarrationes Chronographicae incerto auctore, Fran. Combefisio interprete, συνεκδομένον μετὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ Κωδινού (σ. 184 τῆς ἐκδ. Βόννης). Ὁ Κράνος ἀποκαλεῖται αὐτόθι λογιστῆς τῆς ἄθρησκείων φιλοσοφίας.